

III.

Prof. Stanojević naročito podvlači »državotvorne« osobine središnjeg srpskog plemena, koje da su se zadržale u potomcima ovoga plemena, gdje god su se oni našli, bilo uslijed osvajanja ili uslijed seljenja. Iz samog prikaza prof. Stanojevića dobiva se međutim sasvim drukčiji utisak. Od devetog pa do petnaestog vijeka stalno se mijenja središte srpskog političkog života. Političke formacije sa jačom ili slabijom zavisnošću nastaju na jednom kraju, da onda odjednom nestanu, a pojave se na sasvim drugom području: u devetom vijeku to je porječje Tare, Pive i Lima; u desetom vijeku to je Primorje; u jedanaestom vijeku Zeta; u dvanaestom vijeku Kopaonik; u četrnaestom vijeku težište je u Metohiji, a u petnaestom vijeku to je Podunavlje. S time su se ujedno mijenjali i politički odnosi u svim mogućim oblicima od relativno nezavisne zajednice do običnih vazalnih odnosa.

Sama Dušanova država, koja se često ističe kao primjer neobično snažne, velike i ekspanzivne države, bila je u stvari sazidana na vrlo slabim temeljima. Proširenje teritorija ne mora naime još biti nikakav dokaz političke snage i državotvornih osobina; i to zavisi od raznih unutrašnjih i vanjskih okolnosti. Dušan je proširio svoju državu bez ikakvih napora jednostavno zato, što je Bizantinsko carstvo bilo u raspadanju i što je među rivalima unutar tog carstva bijesnio građanski rat. Usprkos te teritorijalne ekspanzije, Dušanova država nije pokazala nikakvu jaču stabilnost. To se vidi najbolje po tome, što se je ova Dušanova tvorevina raspala neposredno